

Seminář Venkov 2024

Mají malé obce také šanci získat dotaci?

RNDr. Marek Komárek
Přírodovědecká fakulta UK

Datová základna

- Data pochází z informačního systému **DotInfo**
 - Databáze umožňující vyhledávání nad poskytovateli dotací a návratných finančních výpomocí ze státního rozpočtu ČR (tj. např. bez dotací od krajů).
 - Data za roky 2008–2021 (k 1. 1. 2022 byl provoz IS ukončen, nástupce IS ReD)
- Za 14 let dorazilo do obcí a měst celkem **203 mld. Kč** (očištěno o jiné žadatele než je přímo sama obec – přímá vazba podpory na IČO obce)
 - **Kam ale tyto peníze směřovaly? Zajistily reálný rozvoj obcí a měst? Jaký je vliv dotací na regionální politiku?**
- Celkový objem výrazně kolísá mezi lety (makroekonomická situace + politická rozhodnutí)
- V průměru dosahují investiční dotace necelých 10 % rozpočtu obcí a měst (kolísá od cca 7 do 13 %), hlavním příjmem je RUD

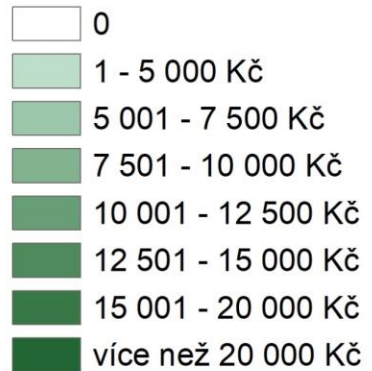
Prostorový pohled
(horizontální poloha)

Výše objemu dotací na obyvatele

období 2008–2021

Výše dotace
na obyvatele

— Hranice kraje
/// Vojenský újezd

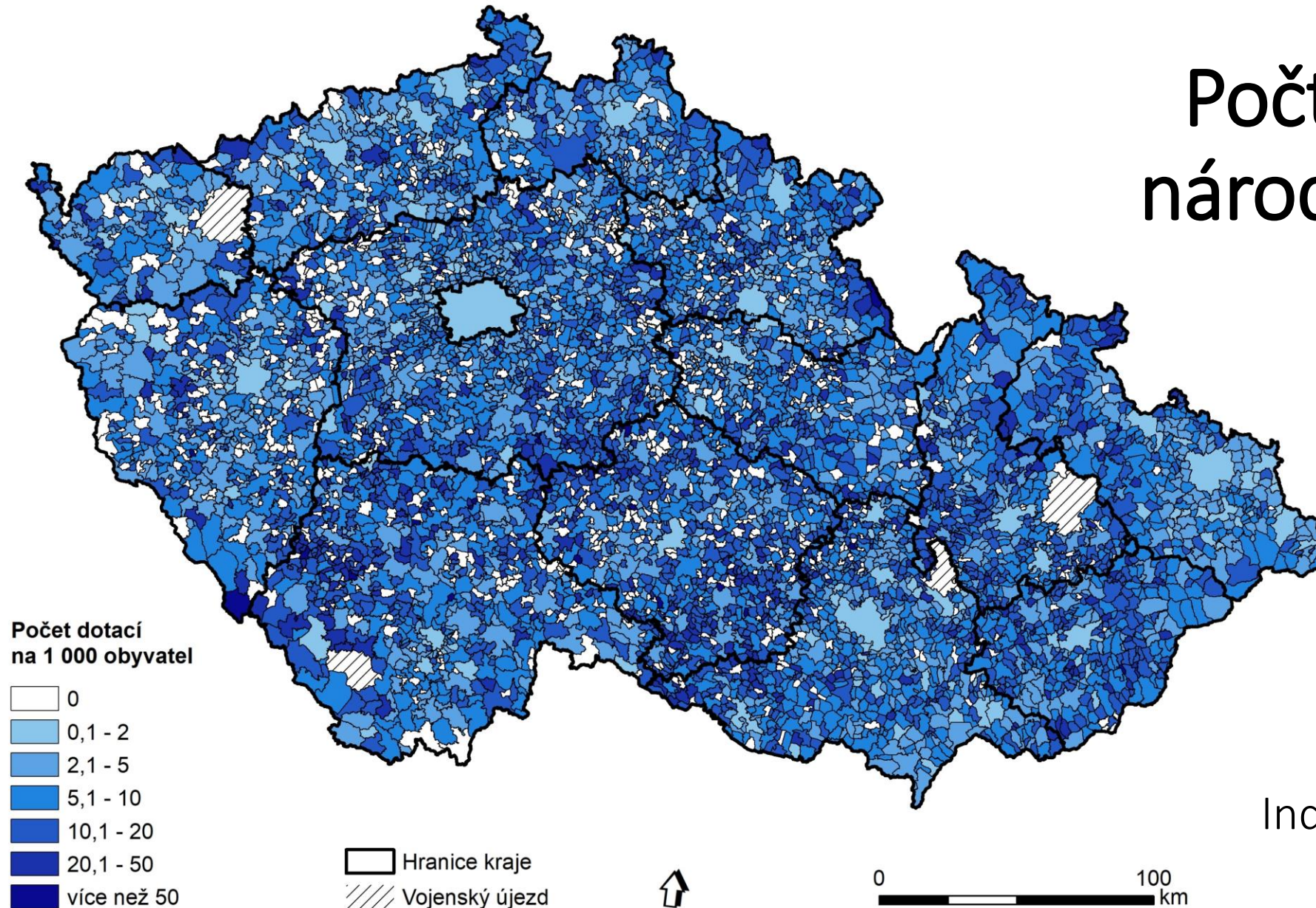

0 100 km

Čechy vs. Morava
Struktura osídlení
Vnitřní periferie
Individuální schopnosti

Počty získaných národních dotací

období 2008–2021

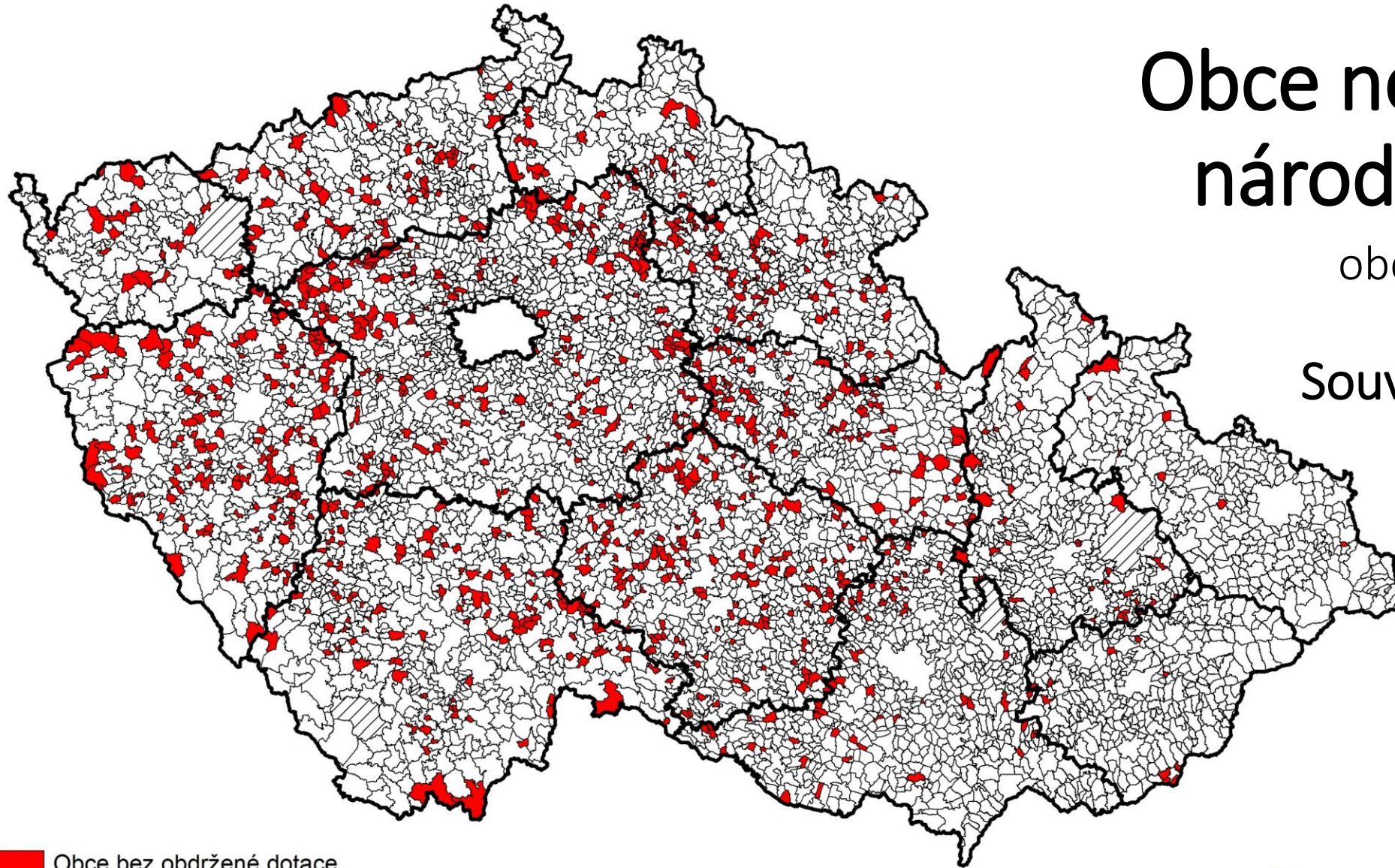

Čechy vs. Morava
Struktura osídlení
Vnitřní periferie
Individuální schopnosti

Obce nečerpající národní dotace

období 2008–2021

Souvisí s populační
velikostí obcí?

 Obce bez obdržené dotace.

 Hranice kraje

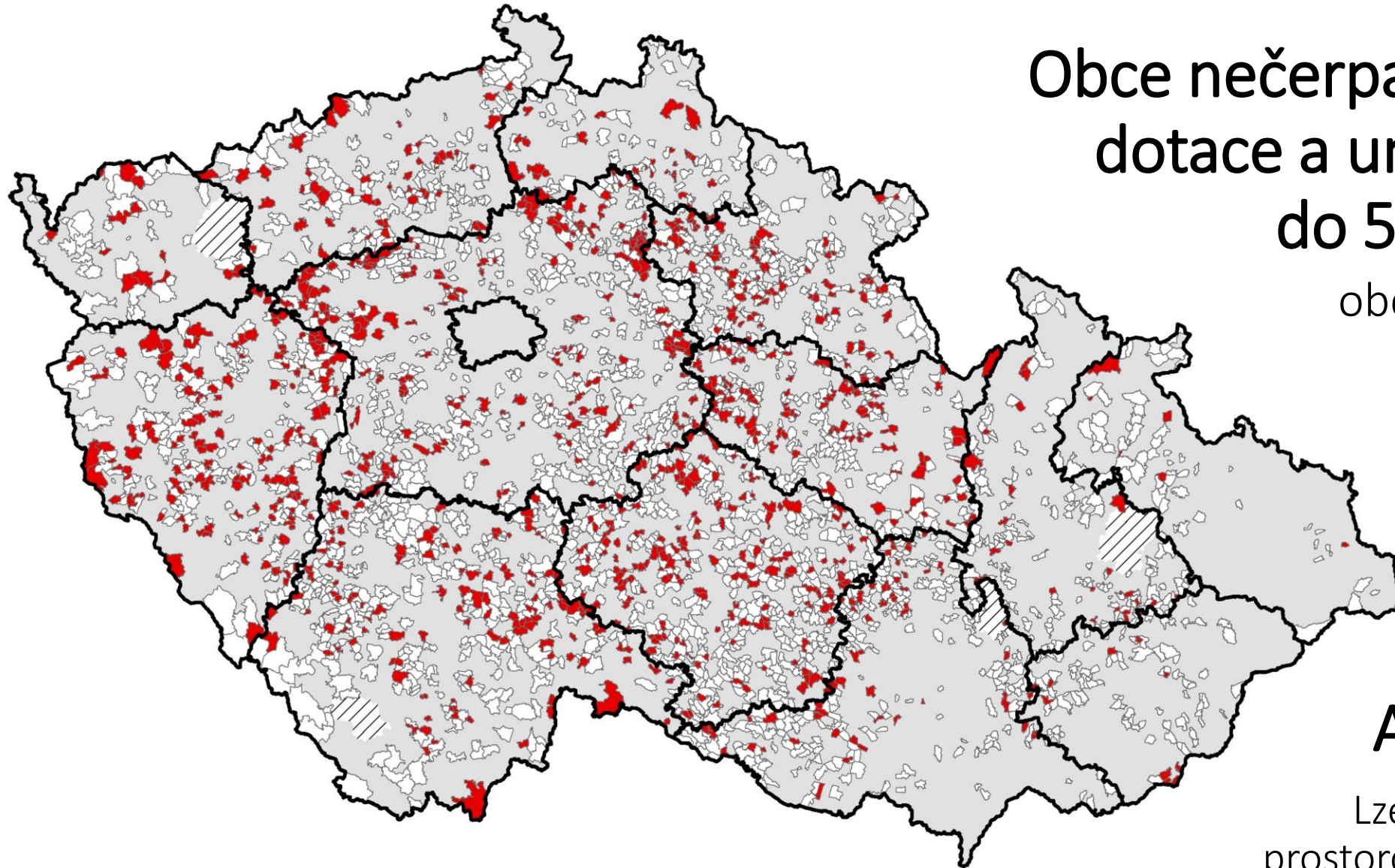
 Vojenský újezd

0 100 km

Obce nečerpající národní dotace a umístění obcí do 500 obyvatel

období 2008–2021

Výše dotace na obyvatele

- Obce bez obdržené dotace.
- Obce do 500 obyvatel.

- Hranice kraje
- Vojenský újezd

0 100 km

Ano, souvisí.

Lze dokázat i pomocí prostorových statistických metod.

Velikostní pohled
(vertikální poloha)

Charakteristiky dle velikostních kategorií obcí

Kategorie obce	Počet obcí	Počet obyvatel	Objem dotací	Počet dotací	Průměrný počet dotací na obec
méně než 100 obyv.	449	32 285	541 709 325 Kč (0,4 %)	334	0,7
101 - 200 obyvatel	994	148 128	2 879 422 733 Kč (2,2 %)	1 461	1,5
201 - 300 obyvatel	863	214 033	4 837 215 700 Kč (3,6 %)	1 922	2,2
301 - 400 obyvatel	628	219 335	5 418 140 016 Kč (4,1 %)	2 079	3,3
401 - 500 obyvatel	492	220 401	5 189 939 030 Kč (3,8 %)	1 903	3,9
501 - 750 obyvatel	840	514 839	14 175 558 834 Kč (10,6 %)	4 451	5,3
751 - 1 000 obyvatel	516	444 867	12 213 951 518 Kč (9,1 %)	3 521	6,8
1 001 - 2 000 obyvatel	776	1 082 202	32 929 713 854 Kč (24,6 %)	7 290	9,4
2 001 - 3 000 obyvatel	256	627 075	17 506 915 881 Kč (13,1 %)	3 448	13,5
3 001 - 10 000 obyvatel	310	1 607 865	37 971 753 946 Kč (28,4 %)	7 131	23,0
	6124	5 111 030	133 664 320 836 Kč (66 %)	33 540 (79 %)	

Charakteristiky dle velikostních kategorií obcí

Kategorie obce	Obce bez získané dotace	Obce bez získané dotace (%)	Obce s právě 1 získanou dotací	Podíl obcí s 1 nebo žádnou získanou dotací	Průměrná výše dotace na obec	Průměrná výše dotace na obyvatele
méně než 100 obyv.	263	58,6 %	108	83 %	1 621 884 Kč	16 779 Kč
101 - 200 obyvatel	373	37,5 %	258	63 %	1 970 857 Kč	19 439 Kč
201 - 300 obyvatel	206	23,9 %	200	47 %	2 516 762 Kč	22 600 Kč
301 - 400 obyvatel	83	13,2 %	106	30 %	2 606 128 Kč	24 703 Kč
401 - 500 obyvatel	41	8,3 %	71	23 %	2 727 241 Kč	23 548 Kč
501 - 750 obyvatel	54	6,4 %	61	14 %	3 184 803 Kč	27 534 Kč
751 - 1 000 obyvatel	16	3,1 %	17	6 %	3 468 887 Kč	27 455 Kč
1 001 - 2 000 obyvatel	9	1,2 %	12	3 %	4 517 108 Kč	30 428 Kč
2 001 - 3 000 obyvatel	0	0 %	2	1 %	5 077 412 Kč	27 918 Kč
3 001 - 10 000 obyvatel	1	0,3 %	0	0 %	5 324 885 Kč	23 616 Kč
	1 046 (16,7 %)		835 (13,3 %)			

Další fakta založená na velikostních rozdílech obcí

- Celkem 16 % obcí nečerpalo žádnou investiční dotaci v letech 2008 až 2021, **v jednotlivých letech (2016 a 2017) byl ale podíl obcí bez dotace i nad 40 %!** V posledních letech (2021 a 2022) neobdrželo dotaci cca 30-35 % obcí.
- Průměrná výše získané dotace je u menších obcí poměrově vyšší, což lze ale vysvětlit investicí do významného a dlouhodobě plánovaného finančně vysoce náročného investičního projektu (např. kanalizace).

Jsou další charakteristiky obcí nečerpajících dotace odlišné?

	Průměrný počet obyvatel	Průměrný počet osob mladších 15 let	Průměrný počet EAO	Průměrný počet osob starších 65 let	Průměrný počet osob v exekuci	Průměrný počet nezaměstnaných osob	
Obce do 10 tis. obyvatel (n = 6 124)	834,6	140,9	524,8	168,9	42,0	16,5	
Obce bez získané dotace nebo s právě jednou získanou dotací (n = 1 881)	247,6	42,2	156,2	49,2	12,5	4,8	
Obce s právě jednou získanou dotací (n= 835)	281,6	48,2	177,8	55,6	13,5	5,5	
Obce bez získané dotace (n = 1 046)	220,5	37,4	138,9	44,2	11,6	4,2	

	Podíl osob v exekuci	Míra nezaměstnanosti	Index stáří	Podíl domů postavených po roce 2016	Podíl osob s vysokoškolským vzděláním	Průměrný počet lůžek v ubyt. zařízeních (na obec)	Průměrný počet lůžek v ubyt. zařízeních (na obyvatele)
Obce do 10 tis. obyvatel (n = 6 124)	5,03%	3,15%	119,93	5,52%	10,88%	441,74	0,53
Obce bez získané dotace nebo s právě jednou získanou dotací (n = 1 881)	5,03%	3,05%	116,65	5,37%	9,49%	479,92	1,94
Obce s právě jednou získanou dotací (n= 835)	4,78%	3,10%	115,32	5,44%	9,52%	518,47	1,84
Obce bez získané dotace (n = 1 046)	5,28%	3,01%	118,02	5,31%	9,47%	424,86	1,93

Závěry

- **Čím je obec populačně menší, tím má menší šanci na získání dotace.**
 - Z prostorového hlediska tak nedochází k čerpání tam, kde se koncentrují malé obce, tedy např. ve vnitřních periferiích (včetně moravské periferie) či na Vysočině.
- Obce se obecně nemusí bát, že by bez dotací nepřežily (průměrně jen cca 10 % rozpočtu).
- Naopak při "rozpuštění" dotací do obecních rozpočtů by bylo **znemožněno populačně menším obcím realizovat větší** (zejména infrastrukturní) **projekty** (nejčastěji kanalizace, ale také např. komplexní rekonstrukce veřejných budov aj.).

Závěry

- Z pohledu **regionální politiky** upozaděn princip zásluhovosti oproti principu solidarity (cca v poměru 1:9).
- Převažující princip solidarity omezuje možnosti aktivních a cílevědomých obcí, „úspěšné“ **obce se však mohou dostat na špici ve své kategorii**
 - Skrytý svět „čerpačů na cokoli“ s cílem získat peníze bez ohledu na účel
- Otázkou je tedy spíše **efektivita udělených dotací než jejich výše.**
- Na otázku „*Dochází k rozvoji tam, kam proudí dotační prostředky?*“ odpoví primárně kvalitativní (mnohdy subjektivní) kritéria. Nutno posuzovat/rozdělovat co nejvíce decentralizovaně, avšak hodnocení musí transparentně a se snahou o objektivitu probíhat také na národní úrovni.

Závěry

- Spolu s (kvantitativní) populační velikosti obce rozhoduje o „úspěšnosti“ zejména (kvalitativní)

LIDSKÝ KAPITÁL

- Zásadní jsou (manažerské) **schopnosti vedení obce** (v mnoha případech výhradně starosty/starostky obce)
- Dále rozdíl způsobují také např. **neformální kontakty vertikálního typu.**
- Naděje na částečnou změnu: nová zastupitelstva obcí a měst a nově zvolení starostové (až 1/3 nově zvolených starostů v roce 2022)

Děkuji za pozornost!

RNDr. Marek Komárek
Přírodovědecká fakulta UK
marek.komarek@natur.cuni.cz